

Çocuklar tekrar sokaklara dönmeli

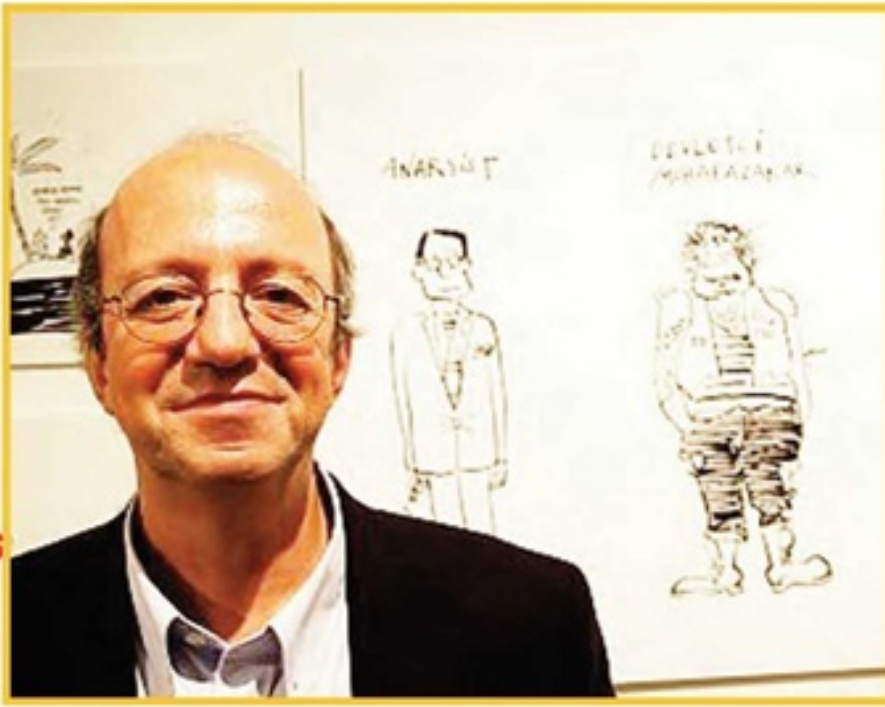
Kurduğu dünyalarda çocuklar kadar, büyükleri de içine alan Behiç Ak, 1986'dan bu yana çocuk kitapları yazıyor ve resimliyor

Behiç Ak 1982'den bu yana Cumhuriyet Gazetesi'nde "Kim Kime Dum Duma" başlığı altında günlük bant karikatürler çiziyor. Sürekli olarak tekrar baskıları yapılan çocuk kitapları ise yalnızca Türkiye'de değil Japonya, Kore, Almanya ve Çin'de yayımlanıyor.

Yetenekli ve başarılı bir karikatürist olarak, illüstrasyonları da öyküleri kadar güçlü ve birbirlerini büyük bir uyumla tamamlayan Behiç Ak, 21'inci TÜ-YAP İzmir Kitap Fuarı'nın konukları arasındaydı. Günışığı Kitaplığı standında fuarın minik ziyaretçileri için kitaplarını imzalarken bir yandan da çocuk edebiyatı üzerine konuştu. Behiç Ak, ilk olarak fuarın canlılığından ve çocukların ilgisinden oldukça memnun olduğunu, her sene fuara geldiğinde ilginin daha da arttığı görmekten duyduğu mutluluğu dile getirdi.

KİTAPLAR ÇOCUKLARI ÖZGÜRLEŞTİRMELİ

Hikayelerinde gündelik hayatı ve bugünün yaşantısından esinlenen Behiç Ak, 3-6 yaşa yönelik kitaplar yazarken çocuklar

alabileceği hikayeler yazılması gerekiyor. Çocuklar için hikayeler yazarken elbette dikkat edilmesi gereken başka unsurlar olduğunu da ekliyor: "Bunlardan en önemlisi hikayeleri pozitif bakış açısına göre yazmak ve cinsiyet ayrımcılığına yer vermemek. Çocukların tam olarak oluşmuş bir dünyası yok. Çocuk oluşmakta ve büyüte olan bir canlı... Çok savunmasız aynı zamanda... Hikayeleri negatif şeylerle doldurduğunuzda çocukların haya-

yorlar. Belki ergen olduklarında cinsellikleri farklılaşıyor. Onları küçük yaştan itibaren sen kızın kız kitapları şudur erkekse erkek kitapları şudur şeklinde ayırttırırsak o zaman çocuklara kötülük yapmış oluyoruz. Pozitif olmak bütün günümüzün konularını kapsayabilmek, en negatif konuyu bile ele alabilmek fakat bakış açısı olarak pozitif bakışla dünyaya bakabilmek... Çocuk zaten erişkin olduğu zaman birçok şeyi eleştirecek.

yazdığını söylediğinde bu çok anlamlı bulunmuyordu. Oysa çocuk edebiyatı o yıllarda tüm dünyada büyük bir öneme sahipti: "Türkiye, bu ekolü 20 yıl sonra falan yakalayabilirdi. Anlayış farklıydı. Çocuk kitapları son derece kötü editörler tarafından düzenlenerek çok büyük yanlışlarla çıkıyordu; grafik düzenlerine önem verilmiyordu. 2000'li yıllardan itibaren düzelmeye başladı. Türkiye birçok şeyi geç keşfetti. Bu anlamda çok vakit kaybeden bir ülke... Türkiye'de eğitime çok para harcanıyor ancak bazı şeyleri para ile iyileştiremezsiniz. Anlayış çok önemli..."

FARKLI BAKIŞ AÇISI KAZANDIRIYOR

Behiç Ak'ın, Yıldız Üniversitesi ve İstanbul Teknik Üniversitesi'nde aldığı mimarlık eğitimi, insan yaşamının her tür detayına ilişkin daha iyi bir kavrayış ve farkındalık geliştirmesine yardımcı oldu. İnsan-

ve mizah, temelde eleştiriyi kendi bünyesinde kavrayıp, ondan temel olarak yola çıkar. Çocuk kitaplarında eleştirel bir boyut var tiyatrodan da... Bu eleştiri elbette stereo-

Behiç Ak, fuarın canlılığından ve çocukların ilgisinden oldukça memnun olduğunu, her sene fuara geldiğinde ilginin daha da arttığı görmekten duyduğu mutluluğu dile getirdi.

lara, doğaya, binalara, nesnelere; kısacası bizi çevreleyen her şeye karşı farklı bakış açısını mizahi ve sorumluluk sahibi bir tarzda çok yönlü verimine yansıttı. Behiç Ak, 30. sanat yılı olan 2012'de çevre ve mimarlık konularında karikatürleri, kitapları ve oyunları yoluyla sergilediği tutarlı duruşuyla TMMOB Mimarlar Odası tarafından verilen Mimarlığa Katkı Başarı Ödülü'ne layık görüldü. Bir mimar olarak yaptığı işlerde kent kavramını da sıklıkla işleyen Behiç Ak, bugünün şehirlik anlayışını korkunç bularak eleştiriyor: "Çocuklar giderek sokaktan ve mahallelerden çekiliyor. Avrupa'da durum böyle değil; orada da büyük bir modernleşme süreci var ama çocuklar hiç sokaklardan çekilmedi. Mahalle okullarına yürüyerek gidiyor, servis sistemiyle okula bırakılmıyorlar. Bugün İzmir, İstanbul gibi şehirlerde ise çocukların büyük bir kısmı sokaklardan çekildi. Bu, özel okul pazarlaması ve 'Bu sitede yaşarsanız daha mutlu olursunuz' dayatması ile yapıldı. Çocukların şehirdeki kültür hayatından ve sokaktan çekilmesi bence en dramatik olaydır. Çocukların tekrar sokaklara dönmeleri lazım... Mahalle okullarına gidebilmeliler. Türkiye'de eğitim alanında ki en büyük problemlerden biri budur. Çocuklar sırt çantalarını alıp mahalle okullarına gidebilmeliler."

TÜRKİYE BİRÇOK ŞEYİ GEÇ KEŞFETTİ

Türkiye'de çocuk edebiyatına olan ilgi son 10-15 yılda gelişmeye başladı. Tam da bu yüzden Behiç Ak, 80'li yıllarda ilk kitaplarını Japonya'da yayımlamak zorunda kaldı. Ak, o yıllar ülkesindeki yayınevlerini gezerken çocuklarla büyükler arasında köprü kurabileceği 3-6 yaş arası için çocuk kitapları

Behiç Ak

ta karşı olan güveni azalabilir. Her konuyu eleştirebilirsiniz bir çocuk hikayesinde fakat bakış açınızın olumsuz olmaması gerekiyor. Diğer önem verdiğim şey de seksizm olmamalı. Çünkü çocuklar cinsiyet ayrımcılığını yaşamadıkları bir çağda yaşı-

ve büyükler için ortak şeyler yapılabileceğini fark ediyor: "Çocuklarla büyüklerin tek entelektüel ilişkisinin 3-6 yaş arası olduğunu çünkü çocukların okuma yazma öğrendikten sonra okuyacakları kitapları kendileri seçmeye başlıyor" diyor. 3-6 yaş arası kitapların, büyük ve çocuğun paylaştığı kitaplar olduğunu; bu nedenle büyüklerin de hoşuna gitmesi gerektiğini ise şu sözlerle vurguluyor: "Bu yaşlarda çocuklar, kavram, sembol ve gerçek hayat arasındaki, düşüncenin temelini oluşturan üçlü ilişkiyi, ilk defa kurar. Kitaplar çocuğun bu ilişkiyi kurmasına yardımcı olmalıdır. Kitap onların üzerinde baskı kurmamalı, onları özgürleştirmelidir. Özgür ve açık fikirli olmayı savunurken, pozitif olmalıdır. Çocuk negatif bakışlarla, büyüyünce nasıl olsa karşılaşıcaz, ama pozitif temeli olmayan çocuk, negatifi ayırt edemez. Karikatür çizerken de gündelik hayattan esinleniyorum. Çizdiğim karikatürler zaman zaman politik zaman zaman gündelik hayat ilişkilerinin eleştirisi oluyor."

ÇOCUK HİKAYELERİNDE CİNSİYET AYRIMCILIĞI OLMAMALI

Behiç Ak'a göre, çocuklara kitap sevgisi aşılamak için çocuk ruhuna yakın, çocuklarla ilişki kurabilecek ve çocukların zevk

tıp bir eleştiri değil. Hayatın bütününe yayılmış pek çok detayı içeren bir eleştiri."

BEHİÇ AK KİMDİR?

Samsun'da doğan Behiç Ak, İstanbul'da mimarlık öğrenimi gördü. 1982'den bu yana Cumhuriyet Gazetesi'nde çizdiği bant karikatürlerin yanı sıra tiyatro oyunu yazarlığıyla da tanındı. Karikatürleri yurtdışında da dikkat çeken sanatçı, çocuk kitapları yazıp çizmeye yoğunlaştı. İlk yayımlandığı Japonya'da ödül kazanan renkli öykü kitabı Yüksek Tansiyonlu Çınar Ağacı, Günışığı Kitaplığı tarafından özgün bir tasarımla yenilendi ve Çince'ye çevrildi (2014). Yeni bir tasarımla yeniden okurla buluşan bir diğer resimli öykü kitabı da Bilyeler (2015). Otuz yıllık karikatür birikiminden bir seçkiyi Karikatür Kitabı adı altında toplayan Behiç Ak'ın, küçükler için felsefeye giriş niteliğindeki Benim Bir Karışım ve Bizim Tombiş Taştan Hiç Anlamıyor adlı kitapları da "Tombiş Kitaplar" adı altında yenilendi. Diziyce, Bizim Tombiş Fiyonk Makarnayı Çok Seviyor (2014) adlı yeni bir kitap ekleyen Behiç Ak, Yaşasın Ç Harfi Kardeşliği! adlı çocuk romanıyla Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin (ÇOGEM) 2014 Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Roman Ödülü'nü ve Çocuk ve Gençlik Yayınları Derneği'nin (ÇGYD) 2013 Yılın Çocuk Romanı Ödülü'nü kazandı. Postayla Gelen Deniz Kabuğu ve Eve Giden Küçük Tren'le genişleyen çocuk romanı koleksiyonuna, son olarak Bebek Annem (2016) eklendi.

ORTAK NOKTA ELEŞTİRİ!

Behiç Ak, çok yönlü bir sanatçı. Tiyatro oyunları, karikatür, hikayeler... Bu sanatların ortak noktası nedir diye sordüğümüzda ise tek bir cevap veriyor: "Eleştiri! Bunların hepsi dünyaya uyuşmaz bir bakış ve eleştiriden doğuyor. Karikatür

